

A 2010-es korrupció elleni konferencia tapasztalatairól

A Magyar Közgazdasági Társaság Ipari és Vállalkozási Szakosztálya és a Corvinus School of Management 2010. március 23-án rendezte meg *A korrupció és a védekezés lehetőségei* című konferenciáját. Az előadók Pelczné dr. Gáll Ildikó PhD., az Országgyűlés alelnöke, Fodor István, a Bölcsék Tanácsának tagja, dr. Kovács Árpád PhD., a Magyar Közgazdasági Társaság elnöke, dr. Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság tanácselnöke, dr. Csapodi Pál PhD., az Állami Számvevőszék főtitkára, dr. Kovács Attila, a Legfőbb Ügyészség osztályvezető ügyésze, dr. Nagy János altábornagy, a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoka és alulírott voltak. A rendezvény kiemelkedő jellemzője az interdiszciplináris jelleg, a különböző szakterületen dolgozó felső vezetők tapasztalat- és véleménycseréje volt.

A tanácskozás résztvevői egyetértettek a témára vonatkozó kutatásokkal abban, hogy Magyarország korrupciós fertőzöttsége a jelentősen megromlott nemzetközi presztízs ellenére továbbra is közepes. Jóval súlyosabb ugyan, mint a fejlett országokban, s hatalmas (évről-évre sok százmilliárdos) károkat okoz, ezért határozottan küzdeni kell ellene, de a választások előtti, mindenütt visszaéléseket sejtető légkör által sugalltnál okvetlen szűkebb körben hat. A társadalom többsége pedig kifejezetten korrupció ellenes, egyre türelmetlenebbül várja, sőt követeli a hatékony intézkedéseket, s ez jó alap ezek sikeréhez.

Nem volt vita a korrupció főbb okait illetően sem. Több előadó is élesen hangsúlyozta a jogi-közgazdasági elit, kiemelten a politika, a politikusok felelősségét. Bár régóta sürgető, nem rendezték a párt- és kampányfinanszírozás kérdését, hagyták egyre kiterjedtebbé válni a korrupció melegágyát jelentő bürokráciát, csak szavakban törekedtek a korrupció visszaszorítására, a kialakított programok megvalósításának ellenőrzésére viszont nem alakítottak ki semmilyen rendszert, sőt olykor személyesen is részt vállaltak korrupst ügyletekben. Ennek nyomán megintgott a közrend, a szavak, a normák elveszítették erejüket, a lakosság jelentős része elvesztette bizalmát a demokratikus intézményekben, illet-

ve magában a demokráciában. De olykor éles megvilágításba kerültek terhelő információk is, az üzleti világ egyes képviselőire, s a társadalom más szféráira nézve.

Elhangzott, hogy a visszaélések a közbeszerzések terén okozták a legnagyobb károkat, de igen sok más területen is megjelentek. Az okozott veszteség itt is, de számos más szférában is a vesztegetési összegeknek, valamint a közvetlen károknak a sokszorososa: a legsúlyosabb gondokat a minőségromlás, a nem szankcionálható pazarlás, a verseny korlátozása, az üzleti morál általános romlása jelenti.

Az előadók egybehangzóan emelték ki, hogy a korrupció elleni küzdelem csak komplex erőfeszítések esetén lehet sikeres. Az illetékes vezetők is úgy látták: megoldást kell találni arra a gondra is, hogy a magyar jog lényegében nem is tisztázza egyértelműen a korrupciós bűncselekményt, s így a bűnüldözés és az igazságszolgáltatás többnyire csak nehézkesen, például a hivatali hatalommal való visszaélés címén küzdhet ellene. További jogalkotói feladatokat ad, hogy e visszaélés feltárása nem érdeke a résztvevők egyikének sem, így a normaszegés legtöbbször csak speciális eszközökkel lenne bizonyítható, ezek alkalmazására azonban az illetékes szervek többsége nincs felhatalmazva (kötelezve). De az indokolatlan titkosítás, és pl. a közbeszerzési törvény túlzott bonyolultsága is számos probléma forrása. A jogalkalmazó intézményi vezetők egyes, a nemzetközi gyakorlatban ismert, de gazdaságunkban nem elég széles körben használt korrupció-ellenes technikák terjedését sürgették. Minden szinten elengedhetetlennek mondták, hogy a vezetőválasztásnál hangsúlyozottan érvényesüljön a tisztesség követelménye (s ne helyettesíthesse például az „elvhűség”). Felhívták a figyelmet arra, hogy a feltárt visszaélések döntő többségére lakossági bejelentések, nem pedig az erre illetékes szervek ellenőrzései hívták fel a figyelmet, s hogy gyakran a nyomozók, szakértők, bírák oktatása sem elmulasztható. Kiemelték azt a tapasztalatot, hogy a leginkább veszélyeztetett posztokon igen hatékony lehet a kinevezettek szisztematikus rotációja. Többen szükségesnek ítélték az ellenőrzések gyakoribbá tételét, a bejelentők védelmének erősítését, valamint a normaszegőkkel szembeni szankciók szigorítását is. Egységes vélemény volt, hogy mindez csak a politikum következetes támogatása esetén hozhat érdemi eredményeket. S elhang-

zott az efféle támogatás módjával kapcsolatos azon jelzés is, amely szerint a valóban sikeres korrupció elleni politika elsősorban nem az ellenzék esetében, hanem saját köreiben tárja fel és üldözi a visszaéléseket. Ezen elv követése nem csak társadalmi érdek. A megvesztegetések elterjedése, a normaszegők összefonódása, a „kapcsolati tőke” túlzott jelentősége ugyanakkor nem csak a drámai társadalmi költségek miatt káros, de a tapasztalatok szerint minden másnál inkább veszélyezteti az érintett pártok jövőbeli választási sikereit is.

dr. Papanek Gábor

*DSc. professzor emeritus,
a Szervezőbizottság elnöke*
